

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.7.2021 г.
SWD(2021) 704 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

Доклад относно върховенството на закона за 2021 г.

Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър

придружаващ

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад относно върховенството на закона за 2021 г.

Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 705 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

РЕЗЮМЕ

Структурната реформа на кипърската правосъдна система продължава, но търпи забавяне. Законопроектът относно разделянето на сегашния Върховен съд на Върховен конституционен съд и Висш съд и относно процедурите за назначаване на съдиите и председателите на тези две нови юрисдикции предстои да бъде разгледан от парламента. Решението за тези назначения се взема от президента на Републиката по препоръка на Консултативния съдебен съвет, която има необвързващ характер. Важно е тази реформа да гарантира независимостта на съдебната власт в съответствие със законодателството на ЕС, като се вземат предвид и препоръките на Съвета на Европа. Създаването на апелативен съд също е предмет на обсъждане в парламента. Продължава процесът по създаване на специализирани съдилища и преструктурирането на съдилищата. Одобрени бяха новите гражданскопроцесуални правила, които имат за цел ускоряване на съдебните производства. Продължава повишаването на капацитета на Правната служба, включително чрез разделяне на функциите и процедури за набиране на персонал. Други реформи са насочени към преодоляване на значителни предизвикателства във връзка с ефикасността и качеството на правосъдната система, по-специално по отношение на цифровизирането. Гражданските, търговските и административните производства продължават да отнемат твърде много време.

Кипър продължава да подобрява законодателната си уредба за борба с корупцията, въпреки че някои важни реформи все още предстоят, като например създаването на агенция за борба с корупцията, защита на лицата, сигнализиращи за нередности, правила за лобирането и за деклариране на имущественото състояние на публични служители, заемащи изборна длъжност. Службата за прозрачност и предотвратяване на корупцията е натоварена да ръководи изпълнението на нов антикорупционен план за периода 2021—2026 г. Продължава разследването на случаи на корупция, сред които манипулирането на спортни състезания се откроява като конкретна рискова област, въпреки че съдебните решения по дела за корупция остават малко. Главната прокуратура е получила нови ресурси, а с изменението на Наказателния кодекс се увеличават санкциите за престъплението злоупотреба със служебно положение, като за разследването на това престъпление се допуска използването на специални техники за разследване. В отговор на твърдения за корупция, в която са замесени чужденци и високопоставени длъжностни лица, правителството започна разследване на схемите за предоставяне на гражданство срещу инвестиции. Нов кодекс за поведение, фокусиран върху борбата с корупцията, има за цел да повиши етиката в полицията. По време на пандемията от COVID-19 предприетите мерки за предоставяне на финансово облекчение бяха придружени от мерки за ограничаване на риска от измами и корупция.

Свободата на словото и правото на достъп до информация са правно и официално защитени чрез Конституцията. Вторичното законодателство изрично гарантира закрилата на журналистическите източници и насърчава медийния плурализъм в сектора на радиото и телевизията. От декември 2020 г. с вторичното право се установяват рамката и условията за публичен достъп до информация и се създава службата на комисаря по въпросите на информацията. Законопроектите, които се предвижда да бъдат приети през втората половина на 2021 г., са насочени към укрепване на независимостта на кипърския орган за радио и телевизия, засилване на гаранциите за свобода на словото и прозрачност по отношение на собствеността.

Системата на взаимозависимост и взаимоограничаване на властите включва процес на консултации като част от проект за по-добро законотворчество. Процесът на консултации по законопроектите обаче се ограничава до обсъждания в Камарата на представителите, като съществуват опасения относно достъпа на обществеността до проектотекстовете. Предвиденото в Конституцията извънредно положение не беше обявено по време на пандемията. Въпреки това на гражданите и предприятията бяха наложени ограничения по Закона за карантината, който дава право на Министерския съвет да издава постановления във връзка с пандемията от COVID-19. Някои организации на гражданското общество все още са изправени пред предизвикателства във връзка с уредбата на регистрацията, както се отбелязва в Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., макар да се забелязват подобрения в новото законодателство, което позволява по-лесна регистрация на сдружения на неправителствени организации.

I. ПРАВОСЪДНА СИСТЕМА

Съдебната система¹ е съставена от шест районни съдилища, шест наказателни съдилища², Административния съд³, Административния съд за международна закрила⁴ и Върховния съд⁵. В процес на създаване е Конституционен съд. Освен това има съдилища по семейни дела, съдилища за контрол на наемните отношения, съдилища за уреждане на трудови спорове и военен съд⁶. В първоинстанционните съдилища служат общо сто и тринадесет съдии, а във Върховния съд — тринадесет съдии. Съдиите във Върховния съд се назначават от президента на Републиката измежду съдиите и по препоръка на Върховния съд, която няма задължителен характер за президента. Въпреки това съгласно установената практика президентът зачита препоръките на Върховния съд, който въз основа на старшинството предлага най-възрастния действащ съдия за всяка свободна длъжност. Същата практика се прилага при назначаването на председателя на Върховния съд, като президентът на Републиката винаги спазва препоръката за назначаване на най-възрастния действащ съдия в този съд⁷. Съдиите в първоинстанционните съдилища се назначават, прехвърлят и повишават от Висшия съдебен съвет (ВСС), съставен от всички членове на Върховния съд (председателя и дванадесет съдии)⁸. Прокуратурата е независима и организирана под ръководството на главния прокурор на Републиката. Главният прокурор оглавява Правната служба на

¹ Комисия за ефикасност на правосъдието към Съвета на Европа (СЕПЕJ) (2021 г.), Проучване относно функционирането на съдебните системи в държавите — членки на ЕС.

² Наказателният съд има неограничена юрисдикция да разглежда и да издава решения на първа инстанция по всякакви наказателни дела.

³ Закон 131 (I)/2015 относно създаването и функциите на Административния съд.

⁴ Закон 73 (I)/2018 относно създаването и функциите на Административния съд за международна закрила.

⁵ Върховният съд изпълнява ролята на апелативен орган. Той изпълнява ролята и на конституционен съд.

⁶ Принос на Върховния съд на Кипър към Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.

⁷ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.; принос на Върховния съд към Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 6 и информация, получена от Върховния съд в контекста на посещението в Кипър.

⁸ Съгласно член 157.2 от Конституцията на Кипър назначаването, повишаването, прехвърлянето, прекратяването на назначение, освобождаването от длъжност и дисциплинарните въпроси за съдебните служители са изключително в компетенциите на Висшия съдебен съвет. Посочената конституционна разпоредба се разглежда по-подробно в раздел 10 от Закон № 33/64 за правораздаването.

Републиката, която е независима служба, подпомага неговата дейност, и не е подчинена на никое министерство⁹. Главният прокурор има правомощието, което може да упражнява по свое усмотрение в обществен интерес, да образува, води, поема и продължава или прекратява производства за престъпления срещу всяко лице (юридическо или физическо) в Републиката. Главният прокурор е и правният съветник на Републиката, на президента, на Министерския съвет и на министрите поотделно. Той изпълнява и всички други функции и задължения, които са му възложени от Конституцията и по закон¹⁰. Кипър участва в Европейската прокуратура. Независимата национална адвокатска колегия има регулаторни и дисциплинарни правомощия по отношение на своите членове.

Независимост

Степента на усещане за независимост на съдебната власт е средна. Сред широката общественост 48 % смятат, че независимостта на съдебната власт е „на относително добро“ или „на много добро“ равнище, като през 2021 г. този дял е спаднал със 7 процентни пункта в сравнение с 2020 г. Сред дружествата съответният дял е 45 % и е намалял с 3 процентни пункта от 2020 г.¹¹. Степента на усещане за независимост на съдебната власт¹² е средна от 2016 г. насам.

Разделянето на сегашния Върховен съд на Върховен конституционен съд и Висш съд предстои да бъде разгледано от парламента¹³. Законопроектът е внесен в парламента в края на 2020 г., като е създадена временна комисия, която да финализира текста¹⁴. Понастоящем този проект предвижда назначаването на съдиите и председателите на тези съдилища да се извършва единствено от президента на Републиката¹⁵. С проектозакона се създава Консултативен съдебен съвет¹⁶ — различен

⁹ Двете функции — на обвинител и на правен съветник — са разделени и се осъществяват с два различни състава. Представителите на главния прокурор (съветници на Републиката) действат от негово име и приемат указания само от него. Всички съветници в Правната служба на Републиката са членове на публичната служба и по отношение на тях се прилагат Законът за публичната служба и подзаконовите разпоредби, включително дисциплинарните процедури, валидни за всички останали публични служители.

¹⁰ Конституция на Кипър, член 112.

¹¹ Фигури 47 и 49, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

¹² Степента на усещане за независимост на съдебната власт е категоризирана, както следва: много ниска (под 30 % от отговорилите усещат независимостта на правосъдната система като относително добра и много добра); ниска (между 30—39 %), средна (между 40—59 %), висока (между 60—75 %), много висока (над 75 %).

¹³ Доклад относно върховенство на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 2.

¹⁴ Председател на комисията е министърът на правосъдието и общественения ред, а съставът ѝ включва по един представител от всяка политическа партия, участваща в парламентарната комисия по правни въпроси, както и председателя на Кипърската адвокатска колегия. Същевременно министърът на правосъдието и общественения ред провежда консултации с Върховния съд. Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

¹⁵ Писмена информация, предоставена от Министерството на правосъдието в контекста на посещението в Кипър.

¹⁶ „Консултативният съдебен съвет[...] действа като съвещателен орган към президента на Републиката по отношение на пригодността на кандидатите за назначаване като съдии във Върховния конституционен съд и Висшия съд. Консултативният съдебен съвет има два състава в зависимост от това дали се назначава съдия във Върховния конституционен съд, или съответно във Висшия съд. При процедура за назначаване на членове на Върховния конституционен съд в него участват председателят на Върховния конституционен съд като председател на Съвета,

от Висшия съдебен съвет — чиято задача е да изготвя списък на най-подходящите кандидати за назначаване, като президентът не е длъжен да се съобрази с този списък¹⁷. Важно е с тази реформа да се гарантира съдебната независимост в съответствие с правото на Съюза и като се отчитат препоръките на Съвета на Европа¹⁸. Провеждането на консултация с Венецианската комисия по законопроекта ще даде увереност, че предлаганата реформа постига тази цел. Освен това законопроекът предвижда създаването на Апелативен съд, в който съдиите и председателят се назначават от Висшия съдебен съвет. След разпускането на парламента на 14 април 2021 г. поради парламентарните избори на 30 май, внесените проектозаконали ще се разглеждат от новоизбрания парламент.

Продължават реформите по отношение на Висшия съдебен съвет с цел да се постигне по-добра представителност на компонентите на правосъдната система. Със законопроект от 2020 г. се предлага разширяване на състава на Висшия съдебен съвет (ВСС). Предвижда се съставът му да включва членовете на Върховния съд, председателя и съдиите от Висшия съд, председателя на Апелативния съд, най-старшия измежду председателите на районните съдилища, председателя на Асоциацията на съдиите, главния прокурор и председателя на Кипърската адвокатска колегия. Съдебната власт изрази предпочитанието си съставът на ВСС да бъде преразгледан и да включва единствено представители на съдебната власт¹⁹. Законопроектът е внесен в края на 2020 г. и не е приет преди разпускането на парламента в началото на тази пролет²⁰. Важно е тази реформа да бъде съобразена с препоръките на Съвета на Европа²¹.

Планът за действие за укрепване на Правната служба на Републиката е в процес на изпълнение²², като се предвижда закон, който да гарантира бюджетната независимост на Службата. Освен другото, реформата²³ включва реструктуриране и

четиримата най-възрастни членове на същия съд, главният прокурор на Републиката и председателят на Кипърската адвокатска колегия. При процедура за назначаване на членове на Висшия съд в него участват председателят на Висшия съд като председател на Съвета, четиримата най-възрастни членове на същия съд, главният прокурор на Републиката и председателят на Кипърската адвокатска колегия“. Проектозакон, получен в контекста на посещението в Кипър.

¹⁷ „Консултативният съдебен съвет съставя списък с лицата, които смята за подходящи кандидати, като техният брой трябва да е поне три пъти по-голям от броя на свободните длъжности, [...] и изготвя доклади за оценка за всеки от кандидатите, които внася по азбучен ред пред президента на Републиката. Докладът излага мотивираното становище на Съвета относно пригодността на всеки от кандидатите, като съдържанието му има съвещателен характер за президента на Републиката“. Проектозакон, получен в контекста на посещението в Кипър.

¹⁸ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, т. 47; Решение на Съда на Европейския съюз от 20 април 2021 г., *Repubblika*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, точка 71. Решение на Съда на Европейския съюз от 9 април 2021 г., *A.V.* и др., C-824/18, т. 122.

¹⁹ Група държави срещу корупцията (GRECO), Четвърти кръг на оценка — Втори доклад за изпълнението, т. 8. Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

²⁰ Информация, получена от Министерството на правосъдието в контекста на посещението в Кипър.

²¹ Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, т. 27.

²² Доклад относно върховенство на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 3.

²³ През 2019 г. независими експерти извършиха функционален анализ на Правната служба. Въз основа на техния доклад беше финализиран план за действие, който беше одобрен от Министерския съвет на 15 октомври 2019 г. Планът за действие предвижда цялостна реформа на Правната служба на Републиката.

създаване на отделни самостоятелни дирекции в рамките на Правната служба, за да се осъществи по-ефективно разделение на двете основни функции на главния прокурор, създаване на нови длъжности, рационализиране на процедурите, разделяне на функциите и процедури за набиране на персонал. Все още в процес на обсъждане от главния прокурор и Министерството на финансите е нов проектозакон за бюджетната независимост на Правната служба²⁴. За да се подготви предвидената реформа, в края на 2020 г. в Правната служба на Републиката са назначени значителен брой нови юристи, като някои от тях се занимават с наказателни дела, включително дела за корупция²⁵.

Качество

Предприети са мерки за цифровизация на правосъдието, но остават сериозни проблеми в тази област. Наличната за широката общественост информация онлайн относно съдебната система е много ограничена²⁶. Освен това съществуват много малко цифрови решения за образуване и проследяване на производства по граждански/търговски и административни дела²⁷. Въвеждането на електронна система за администрация на съдилищата е една от главните цели на извършваните реформи²⁸. Нейното изпълнение обаче и съответните процедури за възлагане на обществени поръчки се отлагат от 2017 г. Междувременно е създаден електронен минирегистър за завеждане на дела, който започва да функционира през 2020 г. във всички регистри за гражданско състояние и във Върховния съд, което дава възможност за по-ефикасна обработка на заявленията в периода до цялостното въвеждане на системата за електронно правосъдие²⁹. Въвеждането на регистъра беше ускорено поради пандемията от COVID-19.

Допълнително са разработени информационните уебсайтове за обществеността относно съдебната практика и законодателството. Уебсайт, управляван от Кипърската адвокатска колегия, предоставя свободен и безплатен публичен достъп до няколко групи данни, като например бази данни със съдебна практика и законодателство. По-конкретно той предоставя достъп до базата данни с кипърската съдебна практика, практиката на Върховния съд на Кипър, практиката на Европейския съд по правата на човека и кипърското законодателство. Върховният съд предоставя на кипърските съдии достъп до национални и чужди онлайн бази данни, като поема разходите за това³⁰.

Ефикасност

Правосъдната система продължава да е изправена пред сериозни предизвикателства във връзка със своята ефикасност³¹. Необходимото време за

²⁴ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 2.

²⁵ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 4; информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

²⁶ Фигура 39, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

²⁷ Фигура 43, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

²⁸ В тази област Кипър иска помощ по Механизма за възстановяване и устойчивост. В рамките на следващите 12—15 месеца се очаква да бъде изпълнен пилотен проект за електронно правосъдие.

²⁹ Принос на Кипър за Доклада относно върховенство на закона за 2021 г., стр. 6—7.

³⁰ Уебсайт за законодателство на Кипър; Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

³¹ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 4.

решаване на граждански, търговски и административни дела на първа инстанция (882 дни през 2019 г., в сравнение със 737 дни през 2018 г.) остава сред най-дългите в ЕС³². При административното правосъдие на първа инстанция продължителността на производството се е увеличила (495 дни през 2019 г., в сравнение с 487 дни през 2018 г.)³³, а делът на приключените производства е намалял (около 170 % през 2019 г., в сравнение с около 219 % през 2018 г.)³⁴. От септември 2020 г. в Районен съд Пафос започна изпълнението на пилотен проект за намаляване на забавените дела. След набирането на няколко допълнителни съдии се създаде работна група, която се фокусира конкретно върху обработването на забавените дела³⁵.

Изпълнението на плана за действие за справяне с предизвикателствата във връзка с ефикасността продължава, макар и с известно забавяне³⁶. В този контекст законопроект, изготвен от Министерството на правосъдието и обществения ред в края на 2020 г., предвижда разширяване на компетентността на районните съдии и старшите районни съдии в областта на гражданското право по отношение броя на споровете, които могат да разглеждат и решават, за да се позволи по-голяма гъвкавост на системата³⁷. Решението на Върховния съд от февруари 2019 г. да възложи разглеждането на финансови спорове — съдебни производства, свързани с необслужвани кредити — на шестима съдии, вече работещи в районни съдилища, продължава да се прилага³⁸.

Одобрени бяха новите правила за гражданското производство. На 19 май 2021 г. Върховният съд одобри новите Правила за гражданско производство, които заменят остарялата правна уредба, в сила от 1958 г.³⁹. Тези правила, които все още не се прилагат, имат за цел да се ускори съдопроизводството и да се увеличи цялостната ефикасност на гражданския съдебен процес, включително по отношение изпълнението на съдебните решения⁴⁰.

II. УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

Приет е нов план за действие за борба с корупцията за периода 2021—2026 г., като наблюдението на неговото изпълнение е възложено на Службата за прозрачност и предотвратяване на корупция. Главният прокурор има цялостна компетентност за съдебното преследване на престъпления, включително корупция. Прокуратурата предоставя правни консултации на правоприлагащите органи, разследващи корупционни престъпления. Назначен е нов главен прокурор, като заедно с това се набира нов персонал и се извършва реструктуриране на службата за преследване на финансови престъпления. Нов законопроект относно достъпа до публична информация бележи напредък в правната уредба за борба с корупцията.

³² Фигура 5, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

³³ Фигура 8, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

³⁴ Фигура 12, Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г.

³⁵ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 9.

³⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 4.

³⁷ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 9.

³⁸ *Пак там.*

³⁹ Новите Правила за гражданското производство бяха одобрени на 19 май 2021 г.

⁴⁰ Не са необходими други законодателни действия за приемането на новите Правила за гражданското производство. Тази реформа е осъществена въз основа на техническа подкрепа, предоставена на Кипър от Европейската комисия.

Експертите и ръководните кадри в търговските дружества са на мнение, че равнището на корупция в обществения сектор продължава да бъде относително високо. Според индекса на Transparency International за възприемане на корупцията за 2020 г. Кипър получава 57 точки от 100 възможни и се нарежда на 12-то място в Европейския съюз и на 42-ро в световен мащаб⁴¹. Това възприемане се е влошило⁴² през последните пет години⁴³.

Преразгледана бе стратегическата рамка за борба с корупцията. През януари 2021 г. президентът на Републиката и министърът на правосъдието и обществения ред приеха нова стратегия за борба с корупцията за периода 2021—2026 г. Предложените мерки са свързани с проблемите на прозрачността, отчетността и корупцията, като имат за цел укрепване на съществуващите институции и създаване на нови гаранции⁴⁴. Стратегията включва три стълба⁴⁵, разделени на конкретни действия⁴⁶. Службата за прозрачност и предотвратяване на корупция (подчинена на Министерството на правосъдието и обществения ред) е назначила двама служители, отговарящи за междуинституционалното координиране и изпълнение на стратегията. Всяка публична институция има координационно звено във връзка със стратегията за борба с корупцията, което докладва за напредъка по отношение изпълнението на антикорупционните мерки, за които тя съответно отговаря. Службата за прозрачност и предотвратяване на корупция събира и централизира информацията относно изпълнението на стратегията, като публикува резултатите на онлайн платформа⁴⁷. В края на 2020 г. Министерският съвет стартира също така национална програма за почтеност, основаваща се на стандарта на Международната организация по стандартизация (ISO) за система за управление на борбата с подкупите. Министерството на правосъдието отговаря за надзора на изпълнението на тази програма⁴⁸.

Законът за достъп до публичната информация влезе в сила, но останалото антикорупционно законодателство все още се обсъжда от парламента. През

⁴¹ Transparency International, Индекс за възприемане на корупцията за 2020 г., стр. 2—3. Равнището на усещане за корупция се категоризира, както следва: ниско (оценката на усещането сред експертите и ръководните кадри в търговските дружества за корупция в обществения сектор е над 79 точки); относително ниско (между 79 и 60 точки), относително високо (между 59 и 50 точки), високо (под 50 точки).

⁴² През 2015 г. оценката е 61 точки, а през 2020 г. — 57 точки. Резултатът се увеличава/намалва значително, ако разликата спрямо предходен период е повече от 5 точки; се подобрява/влошава, ако разликата е от 4 до 5 точки; се запазва сравнително стабилен, ако разликата е от 1 до 3 точки през последните пет години.

⁴³ Докладваните миналата година данни на Евробарометър за възприятието на корупцията и опита на гражданите и предприятията се актуализират на всеки две години. Последните данни се съдържат в Специално проучване на Евробарометър 502 (2020 г.) и Експресно проучване на Евробарометър 482 (2019 г.).

⁴⁴ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 10.

⁴⁵ Най-вече 1) превенция, образование и информираност; 2) законови мерки; и 3) надзор и оценка на риска.

⁴⁶ Наред с другото: меморандуми за разбирателство между държавата и университетите, създаване на звено за борба с корупцията под надзора на главния прокурор; създаване на независима комисия за управление на човешките ресурси; и учредяване на независим орган за борба с корупцията. Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁴⁷ Уебсайт за комуникация и информация Exandas

⁴⁸ Информация, получена от Министерството на правосъдието в контекста на посещението в Кипър.

декември 2020 г. влезе в сила Законът за правото на достъп до информация от обществения сектор⁴⁹, който предоставя на физическите и юридическите лица правото на достъп до информация, съхранявана от публичен орган. Проектозаконът за създаване на независим орган за борба с корупцията и проектозаконът за лобирането минаха на първо четене в съответната парламентарна комисия. Няколко законопроекта относно деклариране на имущественото състояние на заемащи избираема длъжност държавни служители са внесени за разглеждане от парламентарната комисия за институциите, заслугите и комисаря по въпросите на администрацията⁵⁰. Не е ясно обаче кога ще бъдат окончателно приети.

Увеличена е санкцията за престъплението злоупотреба със служебно положение. През март 2021 г. санкцията за престъплението злоупотреба със служебно положение⁵¹, извършено от длъжностно лице (независимо дали избрано, или назначено), се увеличи от три на седем години лишаване от свобода⁵².

Главната прокуратура продължава да подобрява капацитета си. В края на юни 2020 г. бе назначен нов главен прокурор. Прокуратурата наскоро набра 24-ма юристи на първо ниво с мандат да преследват финансови престъпления, включително свързани с корупция, а три длъжностни лица бяха преместени от отдел „Човешки ресурси“ в Главна прокуратура. Между 2013 г. и 2020 г. е проведено разследване по 149 дела за корупция, като по 20 от тях има произнесени присъди (включително пет дела, засягащи високопоставени служители и видни политически личности)⁵³. Конкретно в свързаната с риск област, регулирана от Закона за борба с манипулирането на спортни състезания⁵⁴, се е стигнало до няколко разследвания за корупция (12 дела през 2020 г. и три дела през 2021 г.) и за конфликт на интереси (две дела през 2020 г. и едно през 2021 г.), но досега няма произнесена присъда⁵⁵. В хода на 2020 г. главният прокурор координира срещи с асоциацията за залози и полицията във връзка с прилагането на Закона за борба с манипулирането на спортни състезания⁵⁶.

Правителството създаде анкетна комисия, която да разследва кипърската схема за предоставяне на гражданство срещу инвестиции. В отговор на твърденията за корупция, в която са замесени чужди граждани и високопоставени длъжностни лица (включително с възможно участие на видни политически личности), по искане на Министерския съвет на 7 септември 2020 г. главният прокурор назначи анкетна комисия, която има за задача да проучи всички случаи на натурализация съгласно кипърската схема за предоставяне на гражданство срещу инвестиции от 2007 г. до 2020 г. Комисията докладва за 6779 проучени случая на натурализация, която се

⁴⁹ Закон за правото на достъп до информация от обществения сектор от 2017 г. (184 (I) / 2017).

⁵⁰ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 11.

⁵¹ Наказателен кодекс, член 105.

⁵² Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 17.

⁵³ Информация, получена от Главната прокуратура в контекста на посещението в Кипър. За сравнение, в Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., главата за Кипър, се отбелязва, че между 2013 г. и 2018 г. са разследвани или са били в процес на разследване общо 120 случая на корупция, от които 98 са приключени, а по 22 дела разследването продължава. В 47 случая предстои или вече е в ход съдебен процес. 37 лица са осъдени за корупция в 26 дела, по които 12 присъди са за корупция на високо равнище, включително на заместник главния прокурор, членове на Камарата на представителите и бивши министри.

⁵⁴ Закон 180(I) от 2017 г.

⁵⁵ Информация, получена от Главната прокуратура в контекста на посещението в Кипър.

⁵⁶ *Пак там.*

основава на инвестиции⁵⁷. В предварителното си заключение от април 2021 г. комисията посочва, че в повече от 53 % от всички анализирани случаи на натурализация е налице нарушение на закона⁵⁸. Европейската комисия започна производство за установяване на неизпълнение на задължения срещу Кипър във връзка със схемата за предоставяне на гражданство срещу инвестиции⁵⁹.

Прокурорската служба за финансови престъпления претърпя реорганизация. През 2020 г. службата за разследване на финансови престъпления бе реорганизирана в две подразделения: едно подразделение, което отговаря за разследването на финансови престъпления, и едно помощно подразделение (което започна дейност през февруари 2021 г.) с двама разследващи полицаи и четирима съдебни счетоводители⁶⁰. Помощното звено оказва комбинирана подкрепа на други звена чрез анализ на финансовата разузнавателна информация и комплексна проверка на подозрителни лица. Трудното привличане и задържане на квалифициран персонал обаче продължава да е предизвикателство за службата⁶¹. Разследването на някои финансови престъпления се забавя поради бавния отговор от страна на финансовите институции на съдебните заповеди за разкриване на информация, а по някои международни дела и поради предполагаемото продължително време за отговор от страна на чуждестранните органи на искания за взаимопомощ по наказателноправни въпроси⁶². През 2020 г. е извършена една конфискация във връзка с корупционно престъпление с участието на четирима ответници, включително един държавен служител⁶³.

Въведени са нови инструменти за повишаване на почтеността в рамките на полицията, включително онлайн платформа за подаване на сигнали за нередности. През 2020 г. Полицейската служба по вътрешни въпроси (PIAS), която отговаря за разследванията по твърдения за корупция в рамките на полицията, стартира онлайн платформа за подаване на сигнали за нередности. Оттогава насам тя е получила 141 жалби⁶⁴: по 36 жалби вече е проведено разследване (като 21 от тях впоследствие са отхвърлени). Няма данни за дела, по които е произнесена присъда. В началото на 2021 г. PIAS прие полицейски кодекс за поведение, фокусиран върху борбата с корупцията (включен в съществуващия полицейски етичен кодекс)⁶⁵, и разясни своите компетентности в информационна брошура на общността. В случай на

⁵⁷ Вж. Sigma Live, 7.6.2021 г., „Доклад относно гражданството“.

⁵⁸ Информация, получена в контекста на посещението в Кипър, и в. Kathimerini, „Междинен доклад относно предоставените „златни паспорти“, 10.6.2021 г. Също така „Междинен доклад относно процедурата по предоставяне на гражданство на чуждестранни инвеститори и бизнесмени“ на анкетната комисия от 16 април 2021 г.

⁵⁹ Съобщение за медиите на Европейската комисия, Схеми за предоставяне на гражданство срещу инвестиции: Европейската комисия открива процедури за нарушение срещу Кипър и Малта във връзка с „продажба“ на гражданство на Съюза, 20 октомври 2020 г., INFR(2020)2300; Европейска комисия, *Производства за установяване на нарушения от месец юни: основни решения*, 9 юни 2021 г. Нарушението е свързано с неизпълнение от страна на Кипър на задължения съгласно принципа на лоялно сътрудничество и гражданство на Съюза, поради това че предлага гражданство в замяна на предварително определени плащания и инвестиции.

⁶⁰ Информация, получена от полицейската служба за разследване на финансови престъпления в контекста на посещението в Кипър.

⁶¹ *Пак там*.

⁶² Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 25.

⁶³ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 16.

⁶⁴ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.

⁶⁵ Полиция на Кипър, Кодекс на полицейската етика.

съмнения за корупция по отношение на полицейски служител PIAS може да реши да проведе „тест за почтеност“ на заподозряното лице. При съмнения за корупция се уведомява Главната прокуратура, а данните, сочещи за нарушения на дисциплинарни разпоредби, се изпращат на началника на полицията за евентуални корективни мерки. Между 2018 г. и 2020 г. са отнесени 13 случая към Главната прокуратура, а един е завършил с произнасяне (на присъда). Понастоящем тече разследване по 11 случая, а един случай предстои да бъде разгледан от главния прокурор⁶⁶.

Бяха приети нови разпоредби относно конфликта на интереси при членове на парламента. През февруари 2021 г. Камарата на представителите прие Кодекс за поведение на своите членове, включващ разпоредби относно несъвместимостта, декларациите за имуществено състояние, даренията и лобирането⁶⁷. За спазването на кодекса ще следи специална парламентарна комисия. По отношение на другите държавни служители наред с действащия административен закон⁶⁸ съществува текущ проект, който има за цел да се изработи общ набор от принципи относно конфликти на интереси при публични служители от всички сектори⁶⁹.

Няма данни относно прилагането на уредбата за деклариране на имущественото състояние. Макар да са въведени правила за декларациите за имуществено състояние, възникнаха въпроси във връзка с точността и проверката на тези декларации⁷⁰. Освен това, макар да съществуват правила и санкции за неизпълнение на задълженията във връзка с декларациите за имуществено състояние, включително за високопоставени длъжностни лица и видни политически личности (като например членове на парламента и президента на Републиката), не е ясно доколко те са ефективни, тъй като напълно липсва информация относно прилагането на системата за деклариране на имущественото състояние. Затова изложените в миналогодишния доклад опасения остават валидни.

Внесен е проектозакон относно съобщаването за корупционни действия, който от май 2017 г. е⁷¹ в очакване да бъде одобрен от законодателя. С този закон ще се въведат нови разпоредби за защита на лицата, сигнализиращи за корупционни действия както в публичния, така и в частния сектор⁷².

⁶⁶ Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁶⁷ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г. Заслужава да се отбележи, че в Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 8, се посочва, че съществуват кодекси за поведение за членовете на правителството, за публичните служители и за прокурорите, но липсват такива разпоредби за членовете на Камарата на представителите. Кодексът ще има за цел да осигури насоки за предотвратяване и управление на конфликти на интереси при членовете на парламента.

⁶⁸ Закон № 1 от 1990 г. относно публичната служба и Закон № 100(I) от 2015 г. за изменение на Закона за публичната служба.

⁶⁹ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 12.

⁷⁰ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 8.

⁷¹ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 12.

⁷² Съгласно предлагания закон лицата, които пряко са участвали в корупционно действие, но доброволно съобщят за него на полицията и/или окажат съдействие на органите, в резултат на което се извърши пълно разследване и наказателно преследване по делото, могат да получат намаляване (до половината на максималния размер) на наказанието, предвидено за това престъпление.

По време на пандемията от COVID-19 бяха предприети действия, които имат за цел предотвратяването на измами чрез схеми за облекчения. Министерството на труда, социалните грижи и социалното осигуряване въведе контролен механизъм, свързан с базата данни на службите за социално осигуряване, който позволява автоматични проверки на получателите на субсидии във връзка с COVID-19 (наричан още „специална схема“). В случаите на нарушение на критериите за участие в „специалната схема“ Министерството на труда, социалните грижи и социалното осигуряване е изисвало съответните помощи да бъдат върнати. Установяването на тавани на цените на основни материали за предпазване от заболяването (например маски или медицински тестове за COVID-19) е сред мерките, насочени към справяне с корупционните рискове в сектора на здравеопазването⁷³.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ И СВОБОДА НА МЕДИИТЕ

В Кипър свободата на словото и правото на достъп до информация са правно и официално защитени чрез член 19 от Конституцията на Република Кипър. Вторичното законодателство изрично гарантира закрилата на журналистическите източници и насърчава медийния плурализъм в сектора на радиото и телевизията. Законът за правото на достъп до информация от обществения сектор (2017 г.) влезе в сила през декември 2020 г. след няколко отлагания с цел закрепване на това право във вторичното законодателство⁷⁴. Законът установява рамката и условията за публичен достъп до информация, съхранявана от държавни органи, и създава службата на комисаря по въпросите на информацията. С два отделни законопроекта, планирани за приемане през втората половина на 2021 г., се очаква съответно хармонизиране на кипърското законодателство с Директивата за аудио-визуалните медийни услуги и укрепване на свободата на печата⁷⁵. Кипър разпредели държавна помощ, съставена основно от постъпления от реклама, която се изплаща на медиите, за да информират обществеността за пандемията от COVID-19.

Внесени бяха изменения⁷⁶, насочени към укрепване независимостта на регулатора за аудио-визуални медийни услуги — Кипърския орган за радио и телевизия. В парламента бяха представени изменения на Закона за операторите, излъчващи радио и телевизионни програми 7(I)/1998, които изрично предвиждат функционална и ефективна независимост на органа, като съгласуват закона с Директивата за аудио-визуалните медийни услуги⁷⁷. Освен това критериите за подбор на членовете на съвета на Кипърския орган за радио и телевизия са съгласувани с кипърския Кодекс на публичното управление, въведен с Решение 87/869 на Министерския съвет, като по този начин се гарантира високата професионална квалификация на членовете на съвета⁷⁸.

⁷³ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 13—14.

⁷⁴ Закон 184 (I)/2017 за правото на достъп до информация от обществения сектор.

⁷⁵ Според Световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“ от 2020 г. насам Кипър се изкачва с една позиция нагоре и понастоящем се нарежда на 26-то място в света и на 13-то в ЕС. „Репортери без граници“ — Кипър. Според Световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“ от 2020 г. насам Кипър се изкачва с една позиция нагоре и понастоящем се нарежда на 26-то място в света и на 13-то в ЕС.

⁷⁶ На 4 март 2021 г.

⁷⁷ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 20.

⁷⁸ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 19.

Кипърският независим съвет по печатните медии — Комисията за жалби във връзка с медиите, се състои от тринадесет членове и отговаря за саморегулирането на новинарските медии, както печатни, така и електронни. Ако влезе в сила, проектозаконът за гарантиране на свободата на печата и работата на медиите⁷⁹ ще уреди правния статут на Комисията за жалби⁸⁰. Въпреки че Комисията за жалби работи изцяло без намеса на държавата и съдебен надзор, мониторингът на медийния плурализъм сочи, че пандемията от COVID-19 и свързаните с нея съкращения са задълбочили отдавнашни проблеми, поради което работата на Комисията за жалби се фокусира предимно върху гарантиране на заетостта и заплатите и по-малко върху редакторската независимост⁸¹.

Очаква се укрепване на нормативната уредба в Кипър, която вече позволява определена степен на прозрачност относно собствеността в сектора на аудио-визуалните медии. В мониторинга на медийния плурализъм (ММП) за 2021 г. се припомнят опасенията и се потвърждават нивата на риск, посочени в ММП за 2020 г., по отношение на ефективното прилагане на действащите разпоредби и липсата на уредба, която да гарантира прозрачност относно собствеността в секторите на печатните и на електронните медии, което затруднява установяването и потвърждаването на крайните собственици или кръстосаната собственост в тези сектори. Проектозаконът, по който понастоящем се провеждат консултации, има за цел да запълни тези празноти⁸², като задължи всички медии да публикуват заверени счетоводни отчети, предоставящи данни за действителните собственици⁸³.

Продължават да съществуват механизми за гарантиране на политическата независимост и за предотвратяване на конфликти на интереси. Въпреки че все още не съществува рамка, регулираща рекламирането в държавните медии, бе предоставена държавна помощ в размер на 700 000 EUR, включваща предимно средства за реклама, изплащани на медиите, за да информират обществеността относно пандемията от COVID-19. Според ММП за 2021 г. предоставените субсидии са по-диверсифицирани в сравнение с реализирани в миналото схеми и драстично са намалили рисковия фактор, свързан с индикатора за държавно регулиране на ресурсите⁸⁴. Изводът на ММП за 2021 г. е, че се наблюдава общ спад на риска в областта на политическата независимост (от 59 % на 55 %), въпреки че редакторната автономност все още е застрашена и е изложена на висок риск, тъй като преследването на политически програми от страна на собствениците на медии води до известна автоцензура сред редакторските екипи⁸⁵. Понастоящем се разработва подробен механизъм,

⁷⁹ Проектозакон от 2021 г. за гарантиране на свободата на печата и работата на медиите в Република Кипър.

⁸⁰ Комисията за жалби във връзка с медиите е основана през 1997 г. от Сдружението на издателите на вестници и периодични издания, собствениците на частни електронни медии и Кипърския съюз на журналистите.

⁸¹ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., стр. 10.

⁸² Проектозакон от 2021 г. за гарантиране на свободата на печата и работата на медиите в Република Кипър.

⁸³ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 19—20.

⁸⁴ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., стр. 14.

⁸⁵ *Пак там*.

регламентиращ отпускането на средства за реклама за държавни информационни кампании извън темата за пандемията от COVID-19⁸⁶.

Макар преките заплахи да остават редки, има съобщен случай на онлайн тормоз и наблюдение на журналист. Въведени са нормативни гаранции за закрила на журналистическите източници. Очаква се, след като стане действащ закон, проектозаконът за гарантиране на свободата на печата и работата на медиите в Република Кипър да затвърди гаранциите за свободата на словото в интернет и извън него⁸⁷. Заинтересовани страни изразяват загриженост във връзка с преследване, кибератака и дигитален тормоз на разследващ журналист⁸⁸, по-специално чрез излагане в социалните мрежи⁸⁹. След Доклада относно върховенството на закона за 2020 г. в платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите няма подадени сигнали, свързани с Кипър.

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Република Кипър е президентска република. Президентът на Кипър е едновременно държавен глава и ръководител на правителството. Камарата на представителите е парламентът и има законодателна власт. Както представителите, така и министрите имат право на законодателна инициатива. Върховният съд има компетентност да се произнася относно конституционособразността на законите в контекста на конкретни дела, за които е сезиран⁹⁰. Съществуват няколко независими национални органа, организации и институции, които имат за цел защита и гарантиране на правата на човека.

Въпреки предприетите мерки за повишаване на ангажираността на заинтересованите страни, обществените консултации не винаги се провеждат на ранен етап от разработването и формулирането на политики. Рядко се провеждат открити обществени консултации по отделни законодателни актове⁹¹, въпреки поетия ангажимент в контекста на проекта за по-добро законотворчество и съответните циркулярни писма на Министерството на финансите и на Правната служба на Републиката⁹². Вместо това процесът на консултации по законопроектите е труднодостъпен за обществеността и се ограничава до обсъждания в Камарата на

⁸⁶ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 20—21 и информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁸⁷ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 20—21 и информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁸⁸ Organized Crime and Corruption Reporting Project, „Cypriot Journalist Says He is Being Spied on and Fears for His Life“ (Център за изследване на корупцията и организираната престъпност, „Кипърски журналист твърди, че е шпиониран и се страхува за живота си“).

⁸⁹ „Репортери без граници“ — Кипър.

⁹⁰ Планира се създаването на Конституционен съд, който ще поеме от Върховния съд контрола за конституционособразността на законите (вж. раздел I). Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.

⁹¹ Принос на Агенцията за основните права за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г. — Кипър, стр. 5.

⁹² Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 10; ОИСР (2019 г.), *Indicators of Regulatory Policy and Governance* („Индикатори за регулаторната политика и управлението“) — Кипър.

представителите. На този етап проектозаконите се предоставят според изготвен от Министерството на правосъдието стандартен списък с адресати на предварително определени заинтересовани лица⁹³, за да могат последните да представят своите становища и/или да участват в обсъжданията в съответните постоянни парламентарни комисии⁹⁴. Главният прокурор прави предварителен преглед на законопроектите по отношение на спазването на принципите на законност и пропорционалност⁹⁵.

Правителството е упълномощено да приеме мерки за справяне с пандемията от COVID-19. Предвиденото в Конституцията извънредно положение не беше обявено в Кипър. Въпреки това бяха наложени ограничения по Закона за карантината, който дава право на Министерския съвет⁹⁶ да издава разпореждания във връзка с пандемията от COVID-19, които се прилагат както по отношение на гражданите, така и по отношение на публичните органи и предприятията⁹⁷. Кипърският парламент редовно следи за изпълнението на всички мерки, свързани с COVID-19⁹⁸. Според получена от правителството информация досега ограничителните мерки са били обжалвани само веднъж, по дело, заведено през 2020 г. и все още висящо пред Административния съд, относно максималния брой служители, с които офисите и другите места на работа могат да извършват дейност⁹⁹.

В контекста на пандемията от COVID-19 омбудсманът извършва активна дейност в помощ на гражданите. От март 2020 г. омбудсманът провежда информационна кампания във връзка с пандемията от COVID-19 и защитата на човешките права¹⁰⁰. Омбудсманът е акредитиран с хуманитарен статут от Световния алианс на националните институции по правата на човека (GANHRI) през 2015 г.¹⁰¹, като акредитацията ще бъде преразгледана през юни 2021 г.¹⁰².

Въпреки че е отбелязан известен напредък, регистрацията на организациите на гражданското общество продължава да буди загриженост¹⁰³. Същата загриженост изрази комисарят на Съвета на Европа за правата на човека¹⁰⁴, в частност по отношение на възможността на неправителствените организации да извършват дейност в Кипър и на прилагането на законодателството относно сдруженията, което наскоро доведе до прекратяване на регистрацията на няколко неправителствени организации. В

⁹³ Например Адвокатската колегия, организации на гражданското общество. Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁹⁴ Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁹⁵ Информация, получена от Главната прокуратура в контекста на посещението в Кипър.

⁹⁶ Правомощието бе делегирано на министъра на здравеопазването.

⁹⁷ Законодателството относно свързани с COVID-19 престъпления и санкции бе предмет на обсъждане и гласуване в кипърския парламент през 2020 г. Информация, получена в контекста на посещението в Кипър.

⁹⁸ Информация, получена от Министерството на правосъдието в контекста на посещението в Кипър.

⁹⁹ Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 22—24.

¹⁰⁰ Принос на Европейската мрежа на националните институции по правата на човека (ENNHRI) за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.

¹⁰¹ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 11.

¹⁰² Универсален периодичен преглед на ООН за 2019 г. — Кипър прие седем отправени препоръки за осигуряване на национална институция по правата на човека, отговаряща на Парижките принципи.

¹⁰³ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Кипър, стр. 12.

¹⁰⁴ Писмо на Dunja Mijatović, комисар на Съвета на Европа за правата на човека, до г-н Nicos Nouris, министър на вътрешните работи на Кипър, от 18 март 2021 г.

отговор на тези притеснения¹⁰⁵ правителството изтъква, че със законодателството от 2017 г.¹⁰⁶ се въвеждат елементи на прозрачност и отчетност за дейността на НПО в съответствие с насоките на Специалната група за финансови действия (FATF)¹⁰⁷ за защита на НПО от злоупотреби с цел финансиране на тероризъм, както и с петата директива на ЕС за предотвратяване на изпирането на пари и надзора върху него¹⁰⁸. Понастоящем е възможно регистрацията на федерации на организации да се извършва директно, без да е необходимо отделно да се регистрират и техните членове¹⁰⁹.

¹⁰⁵ Отговор на г-н Nicos Nouris, министър на вътрешните работи на Кипър, до Dunja Mijatović, комисар на Съвета на Европа за правата на човека (2021 г.).

¹⁰⁶ Закон за сдруженията и фондациите и свързаните с тях въпроси. Принос на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 47

¹⁰⁷ Специална група за финансови действия (2015 г.), *Борба със злоупотребите с организации с нестопанска цел* (препоръка 8), стр. 22—23.

¹⁰⁸ Освен това правителството пояснява, че всички съществуващи НПО са длъжни да изменят своя статут и да предприемат други действия, като например да изготвят финансови отчети и да уведомят регистратора за членовете на своите управителни съвети до 31 декември 2019 г. От приблизително 6500 НПО 3500 са спазили установения срок. За тези, които не са успели да изпълнят изискванията до края на 2019 г., е дадена нова възможност за постигане на съответствие до октомври 2020 г. Болшинството от засегнатите НПО не са предприели нищо, за да спазят новия срок. От всички случаи през 2020 г., при които е отказана регистрацията на НПО, по 60 има подадена административна жалба, като по 23 дела проверяващият орган (главният регистратор) е отменил решението за отказ на регистратора да ги впише. Само една НПО е обжалвала административното решение, с което се отказва регистрацията, пред Върховния съд в края на 2020 г., като делото предстои да бъде разгледано.

¹⁰⁹ Принос на Агенцията за основните права за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.; член 44, параграф 1 от Закон 104(I)/2017, изменен със Закон 118(I)/2020 „Пет (5) или повече чуждестранни или местни сдружения, фондации, организации с нестопанска цел или други сходни правни образувания с нестопанска цел, които имат обща цел, съответстваща на правните разпоредби, които ги уреждат, могат да образуват федерации и/или асоциации и да се регистрират като такива в регистъра, поддържан от регистратора, при условие че съгласно техните устави дейността им се урежда от приложимото право в Републиката“.

„Приема се, че съгласно разпоредбите на Закона за ратифициране на Европейската конвенция за признаването на правосубектност на международните неправителствени организации от 2003 г. такива федерации и/или асоциации могат да се учредяват и с еквивалентни организации в чужбина, при условие че съгласно техните устави дейността им в Република Кипър се урежда от приложимото право в Републиката“.

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред*

* Списъкът на становища и коментари, получени в контекста на консултациите за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., е публикуван на уебсайта <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Kathimerini (2021 г.), *Interim report on golden passports delivered* (<https://knews.kathimerini.com.cy/en/news/interim-report-on-golden-passports-delivered>).

Organized Crime and Corruption Reporting Project, „*Cypriot Journalist Says He is Being Spied on and Fears for His Life*“ (Център за изследване на корупцията и организираната престъпност, „Кипърски журналист твърди, че е шпиониран и се страхува за живота си“) (<https://www.occrp.org/en/daily/12631-cypriot-journalist-says-he-is-being-spied-on-and-fears-for-his-life>).

Sigma Live (2021), *Доклад относно гражданството* (<https://www.sigmalive.com/news/politics/795517/ekthesi-politografiseonto-53-ektos-nomikou-plaisioupeitharxikes-efthynes>).

Transparency International (2021 г.), *Индекс за възприемане на корупцията за 2020 г.*

Агенция за основните права (2021 г.), *Contribution from the Fundamental Rights Agency to the 2021 Rule of Law Report*.

Върховен съд на Кипър (2021 г.), *Принос на Върховния съд на Кипър за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.*

Генерална дирекция „Комуникации“ (2019 г.), *Flash Eurobarometer 482: businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), *Special Eurobarometer 502: corruption*.

Група държави срещу корупцията (GRECO) (2020 г.), *Fourth Evaluation Round - Second Compliance Report on Cyprus on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors* (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a06389>)

Европейска комисия (2020 г.), *2020 Rule of Law Report - The rule of law situation in the European Union*.

Европейска комисия (2020 г.), *Investor citizenship schemes: European Commission opens infringements against Cyprus and Malta for “selling” EU citizenship*, INFR(2020)2300 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_20_1925).

Европейска комисия (2021 г.), *EU Justice Scoreboard*.

Европейска комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕЈ) към Съвета на Европа (2020 г.), *Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States*.

Европейска комисия, Кът за медиите (2021 г.), *June infringements package: key decisions* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/inf_21_2743).

Кипърска адвокатска колегия (2021 г.), *Contribution from the Cyprus Bar Association for the 2021 Rule of Law Report*

Кипърска анкетна комисия (2021 г.), *Interim Report on the procedure of granting citizenship to foreign investors and businessmen* ([https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021\(pdf\).pdf](https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021(pdf).pdf)).

ОИСР (2019 г.), *Indicators of Regulatory Policy and Governance* („Индикатори за регулаторната политика и управлението“) — Кипър.

Писмо от Dunja Mijatović, комисар на Съвета на Европа за правата на човека, до г-н Nicos Nouris, министър на вътрешните работи на Кипър (2021 г.) (<https://rm.coe.int/letter-to-mr-nicos-nouris-minister-of-interior-of-cyprus-by-ms-dunja-m/1680a1c09b>).

Писмо отговор на г-н Nicos Nouris, министър на вътрешните работи на Кипър, до Dunja Mijatović, комисар на Съвета на Европа за правата на човека (2021 г.) (<https://rm.coe.int/reply-of-mr-nicos-nouris-minister-of-the-interiorof-cyprus-to-the-lett/1680a1cb15>)

Правителство на Кипър (2021 г.), *Input from Cyprus for the 2021 Rule of Law Report*

Президентство на Република Кипър, уебсайт за комуникация и информация Exandas (<https://exandas.presidency.gov.cy/>)

Репортери без граници (2021 г.), *2021 World Press Freedom Index* („Световен индекс за свобода на печата за 2021 г.“) — Кипър (<https://rsf.org/en/cyprus>)

Репортери без граници (2021 г.), *Приносът на „Репортери без граници“ за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.*

Специална група за финансови действия (2015 г.), *Combating the abuse of non-profit organisations (Recommendation 8)* (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>)

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities.*

Център за свобода и плурализъм на медиите (2021 г.), *Media pluralism monitor 2021 – Report on Cyprus* (ще се добави връзка, когато бъде налична).

Приложение II: Посещение в страната — Кипър

През април 2021 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи с:

- Министерството на правосъдието
- Върховния съд
- Кипърската адвокатска колегия
- Службата за прозрачност и предотвратяване на корупция
- Полицията — Службата по вътрешни въпроси
- Полицията — Службата за разследване на финансови престъпления
- Органа за радио и телевизия
- Службата по печата и информацията
- Представители на Главната прокуратура
- Министерството на вътрешните работи — отдел „Медии“
- Кипърския форум за почтеност

* Комисията се срещна и със следните организации в редица срещи на хоризонтално равнище:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights (Центъра за репродуктивни права)
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe (Съюза за граждански свободи за Европа)
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches (Конференцията на европейските църкви)
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law (Европейския център за нестопанско право)
- Европейския център за свобода на печата и медиите
- European Civic Forum (Европейския граждански форум)
- European Federation of Journalists (Европейската федерация на журналистите)
- European Partnership for Democracy (Европейското партньорство за демокрация)
- Европейския младежки форум
- Front Line Defenders
- Фондация „Human Rights House“
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Международната комисия на юристите
- Международната федерация по правата на човека
- International Planned Parenthood Federation European Network (Европейската мрежа на Международната федерация за планирано родителство)
- Международния институт по печата
- Netherlands Helsinki Committee (Нидерландския хелзинкски комитет)
- Open Society European Policy Institute (Института за европейска политика на „Отворено общество“)
- Philanthropy Advocacy („Застъпничество за филантропия“)
- Protection International
- „Репортери без граници“
- Transparency International EU („Прозрачност без граници ЕС“)